

กระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ กรมอนามัย
โดยใช้หลัก Assessment Advocacy Intervention และ Management
(AAIM)

โดย

นางสาวดวงพร หวานแก้ว
กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ สำนักส่งเสริมสุขภาพ
กรมอนามัย

ผลงานวิชาการเพื่อขอรับการประเมินแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ
ตำแหน่งเลขที่ 1973 กลุ่มบริหารยุทธศาสตร์ สำนักส่งเสริมสุขภาพ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ กรมอนามัย โดยใช้หลัก Assessment Advocacy Intervention และ Management (AAIM) เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพกลุ่มอื่น ๆ มุ่งศึกษาสถานการณ์ รูปแบบกระบวนการการจัดทำแผน สภาพปัญหาและข้อขัดข้องเกี่ยวกับการจัดทำ รวมถึงนโยบาย ระเบียบ คำสั่ง กฎหมาย และแนวคิดทฤษฎีเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์ ตีความ และสังเคราะห์เป็นกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการที่เหมาะสมและสอดคล้องภายใต้บริบทที่ควรจะเป็นของกรมอนามัย โดยกระบวนการจัดทำได้นำทฤษฎี สมรรถนะ AAIM และหลักการพัฒนาระบบที่เป็นแนวทางหรือวิธีการ โดยยึดหลักการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง และทุกฝ่ายร่วมเรียนรู้สู่มาตรฐานการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อให้เกิดกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการโดยการมีส่วนร่วมของผู้รับผิดชอบงาน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค กรมอนามัย ในการร่วมระดมความคิดในการจัดทำแผนงาน เพื่อให้เกิดกระบวนการที่มีส่วนร่วมและการวิเคราะห์ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การศึกษานี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานการณ์การจัดทำแผนจากผู้ปฏิบัติและผู้รับผิดชอบงานด้านผู้สูงอายุของหน่วยงานในสังกัด กรมอนามัยพร้อมทั้งใช้วิธีสัมภาษณ์ประสบการณ์และแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากผู้รับผิดชอบที่มีประสบการณ์และบทบาทในการขับเคลื่อนและดำเนินงานผู้สูงอายุเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และเป็นแนวทางในการจัดทำแผนปฏิบัติการและหน่วยงานสามารถนำไปปรับใช้งานตามบริบทของพื้นที่ เพื่อส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อมตามกลุ่มเป้าหมาย การศึกษาครั้งนี้ใช้การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงคือเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงในการจัดทำแผนและรับผิดชอบงานอนามัยผู้สูงอายุของกรมอนามัย ทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค จำนวน 30 คน

จากการประเมินสรุปได้ว่ากระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ กรมอนามัย โดยใช้หลัก Assessment Advocacy Intervention และ Management (AAIM) ประเด็นการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและความเหมาะสมของกระบวนการจัดทำแผน กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเข้าใจมากที่สุด ร้อยละ 50 รองลงมา คือ การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงานของกลุ่มผู้สูงอายุและการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผน ร้อยละ 46.7 การประเมินสถานการณ์ของกลุ่มผู้สูงอายุ ร้อยละ 43.3 และสุดท้ายคือการปรับกระบวนการทัศน์และแนวคิดในการทำงาน ร้อยละ 40.0 นอกจากนี้พบว่าความเข้าใจต่อกระบวนการกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ กรมอนามัยโดยใช้หลัก Assessment Advocacy Intervention และ Management (AAIM) ทุกประเด็นระดับมากถึงมากที่สุดรวมมากกว่าร้อยละ 90 และมีความเข้าใจต่อหลัก Assessment Advocacy Intervention และ Management (AAIM) อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก แต่หากแยกรายประเด็นจะพบว่าไม่มีความเข้าใจสมรรถนะ AAIM ในระดับมากที่สุด ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีถึง 3 สมรรถนะ ประกอบด้วย สมรรถนะ Advocacy สมรรถนะด้านการชี้แนะเชิงกลยุทธ์ สมรรถนะ Intervention สมรรถนะด้านการประเมิน และสมรรถนะ Management สมรรถนะด้านการบริหารจัดการ อภิบาลระบบส่วนสมรรถนะ Assessment ความสามารถในการวางระบบการประเมิน ให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงยุทธศาสตร์สำคัญและจำเป็นอย่างครบถ้วน ถูกต้อง

และส่งผลต่อการบรรลุยุทธศาสตร์ เพื่ออภิบาลระบบส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม เป็นสมรรถนะที่อยู่ในระดับมากเพียงสมรรถนะเดียว

ข้อเสนอแนะกระบวนการจัดทำแผนปฏิบัติการการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ กรมอนามัย โดยใช้หลัก Assessment Advocacy Intervention และ Management (AAIM) ควรเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายของกรมอนามัยในการจัดทำแผนปฏิบัติการส่งเสริมสุขภาพของกลุ่มวัยอื่น ๆ ในสังกัดกรมอนามัย รวมทั้งสนับสนุนการเสริมสร้างทักษะความสามารถและพัฒนาศักยภาพบุคลากรดำเนินงานผ่านสมรรถนะหลัก AAIM เพื่อให้บุคลากรมีศักยภาพที่มีประสิทธิภาพ โดยกำหนดแนวทางการพัฒนาในหลักสูตรสำคัญของกรมอนามัย การพัฒนาบุคลากรของกรมอนามัย ที่มีรายละเอียดการสอนหรือสอดแทรกกิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสมรรถนะ AAIM เพื่อเพิ่มสมรรถนะขีดความสามารถให้บุคลากรกรมอนามัย

คำสำคัญ : แผนปฏิบัติการ, การส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ, AAIM